

انجمن مديران صنايع

www.amsiran.com

گزارش کارشناسی :

آثار آزادسازی قیمت های حامل های انرژی
بر هزینه های تولید بخش صنعت و معدن

آثار آزادسازی قیمت‌های حامل‌های انرژی

بر هزینه‌های تولید بخش صنعت و معدن

فهرست مطالب

مقدمه:	۱
۱. روش تحقیق	۲
۲. محاسبه اثرات افزایش قیمت حامل‌های انرژی تحت گزینه‌های مختلف	۵
۲-۱. گزینه اول	۵
۲-۲. گزینه دوم	۸
۲-۳. گزینه سوم	۱۱
۳. نتیجه‌گیری و پیشنهاد	۱۵

مقدمه:

یکی از مهمترین محورهای طرح تحولات اقتصادی، طرح هدفمند کردن یارانه‌ها است که به واسطه اثرات گسترده آن مورد توجه بسیاری قرار گرفته است. این طرح اگرچه ریشه در برنامه های سوم و چهارم توسعه کشور دارد اما تاکنون اقدام اجرایی مناسبی برای آن صورت نپذیرفته است. اما یارانه چیست؟

یارانه عبارتست از پرداخت مستقیم یا غیرمستقیم دولتی، امتیاز اقتصادی یا اعطای مزایای خاصی که به موسسات خصوصی، خانوارها و دیگر واحدهای دولتی جهت نیل به اهداف مورد نظر دولت صورت می‌پذیرد.^۱ کمک مالی دولت به تولیدکنندگان و توزیع‌کنندگان در یک صنعت به منظور جلوگیری از رکود آن صنعت، به دلیل استراتژیک بودن آن یا مسایلی مانند جلوگیری از افزایش قیمت محصولات و تشویق آن صنعت به سرمایه‌گذاری و اشتغال بیشتر.^۲ یارانه به هرگونه پرداخت انتقالی که به منظور حمایت از اقشار کم درآمد و بهبود توزیع درآمد از محل خزانه دولت صورت گرفته و قابل واریز به خزانه بوده و یا به صورت نقدی یا کالایی به خانوارها و تولیدکنندگان کالا و خدمات تعلق می‌گیرد، اطلاق می‌گردد.^۳ در فرهنگ آکسفورد یارانه این‌گونه تعریف می‌شود: یارانه عبارت است از مجموع پولی که دولت به عنوان کمک به یک صنعت یا فعالیت اقتصادی می‌دهد تا قیمت کالا یا محصول را پائین نگه دارد. اما یکی از تعاریف یارانه که محدوده آن را نسبت به تعاریف قبلی وسیع‌تر نموده است متعلق به حساب‌های ملی (SNA) و آمار مالی دولت (GFS) است. در این حساب‌ها یارانه این‌گونه تعریف می‌شود: یارانه‌ها پرداخت‌های بلاعوض جاری هستند که دولت‌ها براساس فعالیت‌های تولیدی و یا میزان و یا ارزش تولید، فروش و یا واردات بنگاه‌ها به آن‌ها

۱. وزارت بازرگانی "هدفمند نمودن یارانه‌ها و پرداخت آن‌ها به شکل مستقیم"، موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۸۰.

۲. تودارو مایکل، فرهنگ واژه‌ها و اصطلاحات توسعه اقتصادی، ترجمه غلامعلی فرجادی، چاپ اول، ۱۳۶۸.

۳. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، "نظام هدفمند یارانه‌ها" (۱۳۸۰).

می‌پردازند. پرداخت‌های انتقالی به شرکت‌های عمومی و سایر بنگاه‌ها با هدف جبران زیان‌های عملیاتی جزو این دسته است.^۱

بررسی تعریف یارانه در فرهنگ‌های مختلف و از سوی سازمان‌های مختلف نشان می‌دهد که یارانه تعریف واحد و یکسانی ندارد. اما درخصوص اطلاق یارانه به حامل‌های انرژی بدیهی است که در تعاریف مختلف برداشت‌ها متفاوت خواهد بود. در مجموع یارانه‌های انرژی در سال‌های اخیر به عنوان یک یارانه پنهان کلیه آثار منفی یارانه بر اقتصاد کشورمان را به همراه داشته است. این یارانه‌ها با تعریف قیمت‌ها از یک سو مانع تخصیص بهینه منابع شده و موجب عدم کارایی بازار شده و از طرف دیگر موجبات افزایش هزینه‌های اجتماعی و عدم تعادل در بودجه دولت می‌شود. بنابراین اصلاح قیمت حامل‌های انرژی در سال‌های اخیر از اولویت‌ها و دغدغه‌های دولت‌ها بوده است. اعلام اخیر دولت در هدفمند کردن یارانه‌ها نیز اقدامی در همین راستا است که البته تبعات و عوارض مهمی را نیز در پی دارد.

در تحقیق حاضر به بررسی اصلاح قیمت حامل‌های انرژی بر اقتصاد و بخش صنعت کشور در قالب اعداد و ارقام پرداخته و تصویری عینی از تغییر و تحولات آن ارائه می‌دهیم.

۱. روش تحقیق

مهم‌ترین جاذبه الگوی داده-ستانده، ارائه تصویرمبسوطی از ساختار اقتصاد در یک‌برهه از زمان و گستردگی و تنوع فعالیت‌های اقتصادی است. گستردگی و تنوع آمار و اطلاعات استفاده‌شده در این‌الگو موجب شده است تا سیاستگذاران اقتصادی روزبه‌روز نیاز بیشتری به آمار و اطلاعات بخش‌های مختلف اقتصادی داشته باشند. جدول داده - ستانده، در اصل تکنیک آماری قوی و مؤثری است که در قالب آن، تحلیل اقتصادی متکی بر نظریه تعادل عمومی، امکان‌پذیر می‌شود. پایه

^۱ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، نظام آمارهای مالی دولت، ص ۷۱، ۱۳۸۲

نظری داده - ستانده بر نظریه عمومی والراس^۱ بنا شده است. در این نظریه، اقتصاد به عنوان مجموعه‌ای واحد و به هم پیوسته در نظر گرفته می‌شود؛ به گونه‌ای که تغییر جزئی در یکی از ارکان آن باعث تغییر در اجزای دیگر اقتصاد می‌شود. در این جدول، عرضه و تقاضای کل اقتصاد به طور همزمان به گونه‌ای در نظر گرفته می‌شود که در تمام بخش‌های اقتصادی، هماهنگی و تعادل برقرار باشد.

تهیه جدول داده‌ستانده به عنوان ابزاری برای تحلیل ساختار اقتصادی کشور و برنامه‌ریزی اقتصادی از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. میزان استفاده از این جدول برای برنامه‌ریزی و تحلیل‌ها به درجه کارایی ابزارهای مدیریت اقتصادی بستگی دارد. این ابزار سیاست‌گذاری، تحقق اهداف پیش‌گفته را سهل و آسان می‌نماید. جدول داده‌ستانده تجزیه و تحلیل کاملی از میزان ارتباط و پیوستگی بین فعالیت‌ها و بخش‌های اقتصادی را ممکن می‌سازد. این جدول، نشان‌دهنده مجموع هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم، همچنین، ضرایب مربوط به مواد اولیه و سایر داده‌ها به تفکیک بخش‌ها می‌باشد. ارتباطات و مبادلات بین بخش‌ها در این جدول به نحو بارزی به صورت ضرایب فنی قابل محاسبه و دستیابی است.

جدول داده - ستانده شامل جدول منابع و مصارف، ماتریس معکوس لئونتیف و ماتریس ضرایب فنی، همچنین، شاخص‌های به دست آمده از آن نظیر پیوندهای پیشین و پسین و ماتریس اشتغال است که کاربرد وسیعی در زمینه انواع تجزیه و تحلیل‌های اقتصادی از قبیل ارتباط بین تقاضای نهایی و میزان ستانده رشته فعالیت‌ها، ساختار تقاضا، اشتغال، قیمت‌ها و جز این‌ها داشته و ابزار بسیار قوی برای سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی دولت‌ها به شمار می‌رود. افزون بر این، به تازگی گسترش کاربردهای جدول در زمینه تحلیل‌های ساختاری از قبیل انرژی و محیط‌زیست نیز موجب استفاده بیشتر این جدول شده است. برخی از مهم‌ترین این کاربردها عبارتند از:

۱. پیش‌بینی تقاضا، تولید، اشتغال و سرمایه‌گذاری به تفکیک بخش‌ها برای یک کشور یا منطقه،

۲. بررسی تغییرات فناوری و اثر آن بر بهره‌وری،

۳. بررسی آثار تورمی افزایش قیمت انواع حامل‌های انرژی،

¹ Leon Walras

۴. بررسی آثار زیست‌محیطی فعالیت‌های اقتصادی،

۵. آثار تغییرات دستمزدها، مالیات‌ها یا سود بر قیمت‌ها

۶. بررسی آثار مبادلات خارجی (صادرات و واردات) بر فعالیت‌های اقتصادی،

۷. بررسی‌های بخشی مانند بررسی آثار صنعت گردشگری.

مهم‌ترین الگوهای مورد استفاده در تحلیل قیمت‌های حامل‌های انرژی در اقتصاد الگوهای داده‌ستانده و الگوی تعادل عمومی (CGE) هستند. پیش‌نیاز اساسی به کارگیری الگوی تعادل عمومی، ماتریس حسابداری اجتماعی (SAM) است که آخرین اطلاعات آن مربوط به سال ۱۳۸۰ است. بنابراین در حال حاضر در شرایط فقدان آمار و اطلاعات مورد نیاز، به کارگیری الگوی تعادل عمومی در بررسی آثار اصلاح قیمت‌های حامل‌های انرژی میسر نیست. در تحقیق حاضر با استفاده از جدول داده - ستانده سال ۱۳۸۴ اقتصاد ایران که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه شده^۱، اثرات واقعی کردن قیمت حامل‌های انرژی بر اقتصاد کشور به طور عام و بر بخش صنعت و معدن به طور خاص بررسی و تجزیه و تحلیل شده است. بررسی مزبور تحت سه گزینه مختلف انجام شده است. بر اساس گزینه اول قیمت بنزین، نفت سفید، گازوئیل، نفت کوره بر مبنای قیمت متوسط فوب خلیج فارس در تاریخ ۰۳-۰۵-۱۳۸۷ با نرخ تسعیر ارز ۹۴۰۰ ریال^۲، گاز طبیعی بر اساس قیمت گاز وارداتی و برق بر اساس قیمت تمام‌شده تعیین شده است. در گزینه دوم فرض می‌شود که قیمت اقلام فوق تا ده برابر و در گزینه سوم قیمت اقلام فوق تا پنج برابر افزایش یابند (جدول ۱). دلیل انتخاب گزینه اول (قیمت‌گذاری به فوب) این است که در متن پیش‌نویس لایحه دولت قیمت فروش داخلی بنزین، نفت کوره، نفت سفید و گاز

^۱. این جدول هنوز به‌طور رسمی منتشر نشده است.

^۲. در این تاریخ قیمت نفت خام در بازارهای جهانی حدود ۱۲۸ دلار در هر بشکه بوده است. از آن‌جا که قیمت نفت در بازارهای جهانی تقریباً پیش‌بینی ناپذیر است (به طور مثال ظرف ۲ ماه اخیر قیمت نفت خام از بشکه‌ای ۱۴۰ دلار در هر بشکه به ۴۰ دلار کاهش یافته است) نمی‌توان قیمت خاصی را وارد محاسبات کرد. انتخاب قیمت نقطه‌ای فوق نیز صرفاً به خاطر در دسترس بودن آن قیمت‌ها بوده است. بنابراین در تحقیقاتی که قیمت نفت به عنوان یک متغیر برونزا وارد الگو می‌شود، نمی‌توان به اعداد و ارقام حاصله اطمینان و اکتفا کرد، بلکه صرفاً جهت‌ها و مسیرهای کلی را به شما رهنمون می‌شوند. هر چند نرم‌افزارهای وجود دارد که می‌توان در صورت در اختیار داشتن اطلاعات نتایج را به صورت هفتگی نیز در اختیار شما بگذارد.

مابع متناسب با قیمت فوب خلیج فارس و قیمت فروش گاز داخلی نیز معادل ۷۵ درصد متوسط قیمت گاز طبیعی صادراتی پیشنهاد شده است. برای برق نیز قیمت تمام شده آن پیشنهاد شده است. از آنجا که قیمت های فوب خلیج فارس در نقطه قیمتی فوق قیمت های بالایی بودند، قیمت های پایین تری تحت گزینه های اول و دوم وارد محاسبات شده است.

جدول ۱. قیمت های حامل های انرژی تحت گزینه های مختلف

(قیمت ها به ریال)

گزینه سوم	گزینه دوم	گزینه اول	قیمت فعلی	واحد	حامل های انرژی
5350	10700	6053	1070	لیتر	بنزین
825	1650	8368	165	لیتر	نفت سفید
825	1650	8445	165	لیتر	گازوییل
472.5	945	4602	94.5	لیتر	نفت کوره
825	1650	608	165	کیلووات ساعت	برق
500	1000	2211	100	مترمکعب	گاز طبیعی

۲. محاسبه اثرات افزایش قیمت حامل های انرژی تحت گزینه های مختلف

۲-۱. گزینه اول

چنانچه قیمت های حامل های انرژی تحت این گزینه افزایش یابند، در مجموع قیمت ها در کل اقتصاد به طور میانگین در حدود ۱۰۸ درصد افزایش خواهند یافت. بر این اساس هزینه شاخص زندگی^۱ حدود ۴۷ درصد و شاخص هزینه تولید ۶۰

^۱ همان شاخص بهای خرده فروشی کالاها و خدمات مصرفی خانوار است.

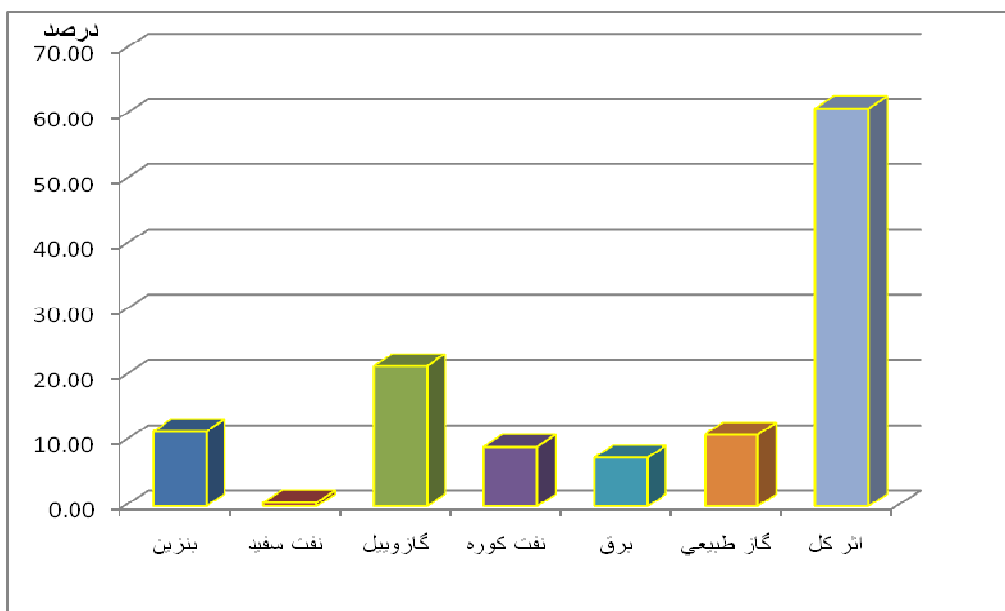
درصد افزایش می‌یابد. در بین حامل‌های انرژی، افزایش قیمت گازوییل بیش‌ترین تاثیر را بر شاخص‌های هزینه زندگی، هزینه تولید و هزینه کل (میانگین قیمت‌ها) خواهد داشت. کم‌ترین میزان اثرگذاری هم مربوط به افزایش قیمت نفت سفید است (جدول ۲).

جدول ۲. اثرات افزایش قیمت‌ها بر اقتصاد درگزینه اول

مجموع	درصد افزایش شاخص هزینه تولید	درصد افزایش شاخص هزینه زندگی	حامل‌های انرژی
20.93	11.44	9.49	بنزین
0.97	0.54	0.43	نفت سفید
40.09	21.45	18.64	گازوییل
13.62	9.10	4.52	نفت کوره
13.35	7.45	5.90	برق
19.69	10.93	8.75	گاز طبیعی
108.65	60.91	47.74	اثر کل

ماخذ: نتایج تحقیق

نمودار ۱. اثر تغییر در قیمت حامل‌های انرژی روی هزینه‌های تولید (سناریوی ۱)

جدول ۳ میزان تاثیرپذیری کالاهای تولیدی در رشته‌فعالیت‌های اقتصادی را در اثر افزایش قیمت حامل‌های انرژی تحت گزینه اول نشان می‌دهد. در بین این محصولات نفت خام و گاز طبیعی کم‌ترین تاثیرپذیری و فلزات اساسی، محصولات کانی غیرفلزی، حمل‌ونقل و برق بیش‌ترین تاثیرپذیری را از افزایش قیمت حامل‌های انرژی دارند. به طوری که هزینه تولید نفت خام و گاز طبیعی تنها حدود ۲ درصد و هزینه تولید فلزات اساسی، محصولات کانی غیرفلزی، حمل‌ونقل و برق بین ۱۰۰ تا ۲۶۰ درصد افزایش می‌یابد. تحت این گزینه هزینه تولید بخش صنعت و معدن به‌طور متوسط ۴۲ درصد افزایش می‌یابد.

جدول ۳. اثرات کل افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر هزینه تولید درگزینه اول

شرح	درصد افزایش شاخص هزینه تولید
نفت خام و گاز طبیعی	1.96
خدمات مستغلات	2.53
گاز تصفیه و توزیع شده	14.39
محصولات جنگلداری	17.49
سایر فراورده های نفتی	17.91
نفت سفید	18.60
بنزین	18.60
گازوییل	18.60
نفت کوره	18.60
بازرگانی و انواع خدمات تعمیراتی	25.43
محصولات زراعی و باغی	25.81
سایر مصنوعات طبقه بندی نشده	26.78
سایر خدمات	28.32
محصولات از توتون و تنباکو	29.68
خدمات پست و مخابرات	32.39
خدمات هتل و رستوران	34.53
خدمات واسطه‌گری مالی	35.04
محصولات نساجی، پوشاک و چرم	37.64

41.72	محصولات چوبی
47.51	سایر محصولات شیمیایی، لاستیک و پلاستیک
50.80	انواع ماشین آلات و تجهیزات
55.39	محصولات غذایی و آشامیدنی
56.27	محصولات فلزی ساخته شده
57.85	سایر محصولات معدنی
58.78	کاغذ و محصولات کاغذی
60.82	محصولات دامی
63.40	ساختمان
65.66	محصولات ماهیگیری
84.98	سایر خدمات کسب و کار
86.81	آب
97.71	خدمات پشتیبانی و کمکی حمل و نقل
99.38	فلزات اساسی
101.21	محصولات کانی غیر فلزی
102.54	حمل و نقل آبی
142.27	حمل و نقل جاده‌ای
177.83	حمل و نقل هوایی
195.84	حمل و نقل ریلی
263.56	برق
60.91	میانگین کل اقتصاد
42.07	میانگین بخش صنعت و معدن

ماخذ: نتایج تحقیق

۲-۲. گزینه دوم

چنانچه قیمت‌های حامل‌های انرژی تحت این گزینه افزایش یابند (همه حامل‌های انرژی ۱۰ برابر شوند)، در مجموع قیمت‌ها در کل اقتصاد به طور میانگین در حدود ۱۴۸ درصد افزایش خواهند یافت. بر این اساس هزینه شاخص زندگی حدود ۶۶

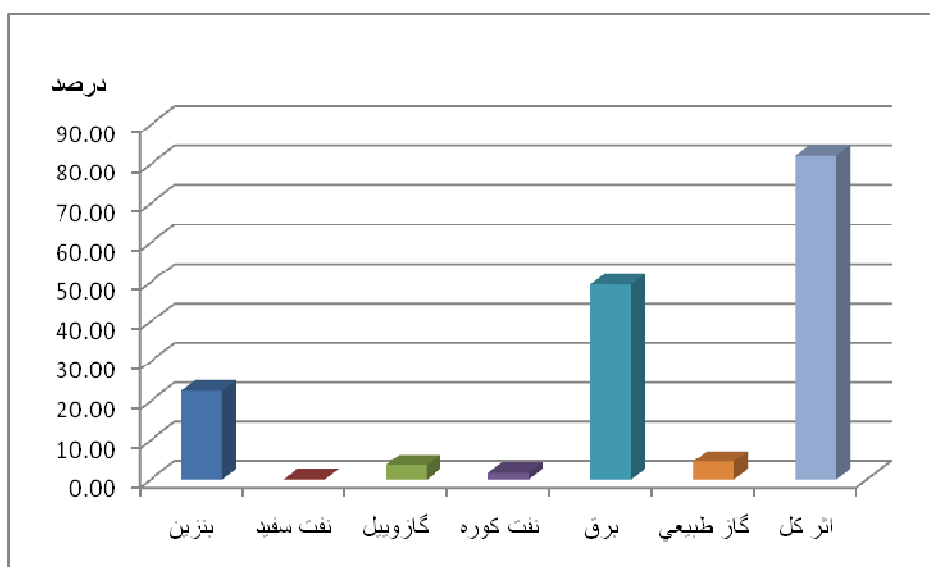
درصد و شاخص هزینه تولید ۸۲ درصد افزایش می‌یابد. در بین حامل‌های انرژی، افزایش قیمت برق به تنهایی حدود ۶۰ درصد افزایش قیمت‌ها را به خود اختصاص می‌دهد. افزایش قیمت بنزین نیز حدود ۳۰ درصد افزایش قیمت‌ها را به خود اختصاص می‌دهد. بر این اساس افزایش قیمت‌های برق و بنزین به ترتیب هزینه‌های تولید را به طور متوسط ۴۹ و ۲۲ درصد افزایش می‌دهند. کم‌ترین میزان اثرگذاری هم مربوط به افزایش قیمت نفت سفید و نفت کوره است (جدول ۴).

جدول ۴. اثرات افزایش قیمت‌ها بر اقتصاد در گزینه دوم

مجموع	درصد افزایش شاخص هزینه تولید	درصد افزایش شاخص هزینه زندگی	حامل‌های انرژی
41.37	22.60	18.76	بنزین
0.18	0.10	0.08	نفت سفید
6.91	3.70	3.21	گازوییل
2.51	1.68	0.83	نفت کوره
88.65	49.49	39.16	برق
8.30	4.61	3.69	گاز طبیعی
147.91	82.17	65.74	اثر کل

ماخذ: نتایج تحقیق

نمودار ۲. اثر تغییر در قیمت حامل‌های انرژی روی هزینه‌های تولید (سناریوی ۲)

جدول ۵ میزان تاثیرپذیری کالاهای تولیدی در رشته‌فعالیت‌های اقتصادی را در اثر افزایش قیمت حامل‌های انرژی تحت گزینه دوم نشان می‌دهد. در بین این محصولات خدمات مستغلات و نفت خام و گاز طبیعی کم‌ترین تاثیرپذیری و خدمات پشتیبانی و کمکی حمل و نقل، محصولات کانی غیرفلزی، حمل و نقل ریلی، حمل و نقل جاده‌ای، فلزات اساسی، برق، آب و حمل و نقل هوایی بیش‌ترین تاثیرپذیری را از افزایش قیمت حامل‌های انرژی دارند. تحت این گزینه هزینه تولید بخش صنعت و معدن به‌طور متوسط ۶۲ درصد افزایش می‌یابد.

جدول ۵. اثرات کل افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر هزینه تولید درگزینه دوم

شرح	درصد افزایش شاخص هزینه تولید
خدمات مستغلات	4.57
نفت خام و گاز طبیعی	5.37
محصولات جنگلداری	25.09
نفت سفید	25.12
گازوییل	25.12
بنزین	25.12
نفت کوره	25.12
سایر فراورده های نفتی	25.16
گاز تصفیه و توزیع شده	25.36
محصولات زراعی و باغی	31.86
محصولات دامی	33.26
محصولات از توتون و تنباکو	41.42
سایر مصنوعات طبقه بندی نشده	42.36
سایر خدمات	50.27
سایر محصولات شیمیایی ، لاستیک و پلاستیک	50.83
محصولات نساجی، پوشاک و چرم	51.36
خدمات هتل و رستوران	52.93
بازرگانی و انواع خدمات تعمیراتی	57.39

58.40	محصولات چوبی
59.43	محصولات غذایی و آشامیدنی
69.56	حمل و نقل آبی
76.34	محصولات ماهیگیری
85.21	انواع ماشین آلات و تجهیزات
88.56	سایر محصولات معدنی
93.41	خدمات پست و مخابرات
95.05	خدمات واسطه‌گری مالی
95.99	ساختمان
97.02	محصولات فلزی ساخته شده
97.72	کاغذ و محصولات کاغذی
99.05	سایر خدمات کسب و کار
127.42	خدمات پشتیبانی و کمکی حمل و نقل
133.29	محصولات کانی غیرفلزی
139.12	حمل و نقل ریلی
148.31	حمل و نقل جاده‌ای
188.95	فلزات اساسی
213.46	برق
272.10	آب
286.46	حمل و نقل هوایی
82.17	میانگین کل اقتصاد
62.53	میانگین بخش صنعت و معدن

ماخذ: نتایج تحقیق

۲-۳. گزینه سوم

چنانچه قیمت‌های حامل‌های انرژی تحت این گزینه افزایش یابند (همه حامل‌های انرژی ۵ برابر شوند)، در مجموع قیمت‌ها

در کل اقتصاد به طور میانگین در حدود ۵۱ درصد افزایش خواهند یافت. بر این اساس هزینه شاخص زندگی حدود ۲۲

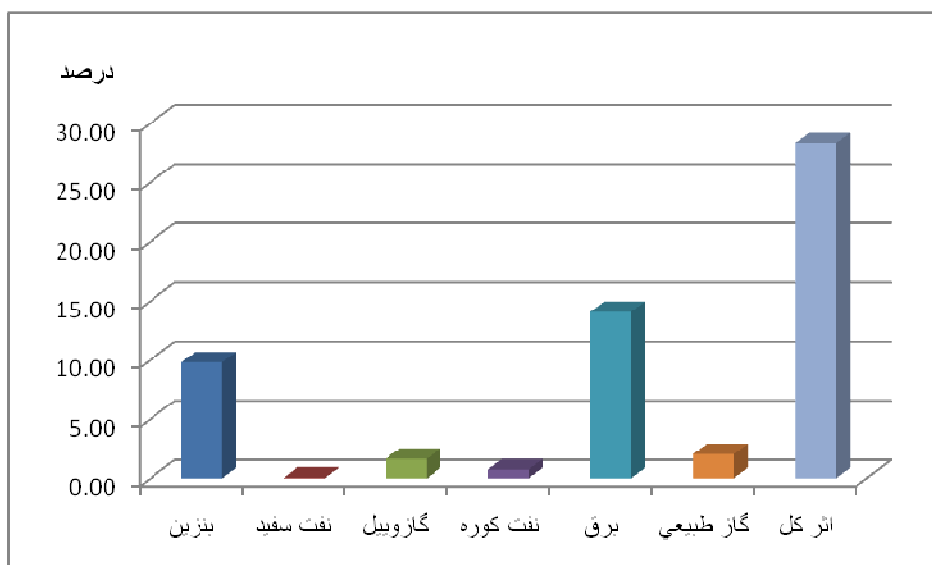
درصد و شاخص هزینه تولید ۲۸ درصد افزایش می‌یابد. در بین حامل‌های انرژی، افزایش قیمت برق به تنهایی حدود نیمی از افزایش قیمت‌ها را به خود اختصاص می‌دهد. افزایش قیمت بنزین نیز قیمت‌ها را به طور میانگین حدود ۳۵ درصد افزایش افزایش می‌دهد. بر این اساس هزینه‌های تولید بر اثر افزایش قیمت برق حدود ۱۴ درصد و بر اثر افزایش قیمت بنزین حدود ۱۰ درصد افزایش می‌یابد. کم‌ترین میزان اثرگذاری هم مربوط به افزایش قیمت نفت سفید و نفت کوره و گاز طبیعی است (جدول ۶).

جدول ۶. اثرات افزایش قیمت‌ها بر اقتصاد درگزینه سوم

مجموع	درصد افزایش شاخص هزینه تولید	درصد افزایش شاخص هزینه زندگی	حامل‌های انرژی
17.92	9.79	8.13	بنزین
0.08	0.04	0.03	نفت سفید
3.06	1.64	1.42	گازوییل
1.11	0.74	0.37	نفت کوره
24.97	14.07	10.90	برق
3.67	2.04	1.63	گاز طبیعی
50.80	28.32	22.49	اثر کل

ماخذ: نتایج تحقیق

نمودار ۳. اثر تغییر در قیمت حامل‌های انرژی روی هزینه‌های تولید (سناریوی ۳)

جدول ۷ میزان تاثیرپذیری کالاهای تولیدی در رشته‌فعالیت‌های اقتصادی را در اثر افزایش قیمت حامل‌های انرژی تحت گزینه دوم نشان می‌دهد. در بین این محصولات خدمات مستغلات و نفت خام و گاز طبیعی کم‌ترین تاثیرپذیری و خدمات پشتیبانی و کمکی حمل و نقل، حمل و نقل ریلی، فلزات اساسی، حمل و نقل جاده‌ای، برق، آب و حمل و نقل هوایی بیش‌ترین تاثیرپذیری را از افزایش قیمت حامل‌های انرژی دارند. نکته جالب توجه این که در این گزینه در بین محصولات صنعتی و معدنی تنها تولید فلزات اساسی دارای بیش‌ترین تاثیرپذیری از افزایش قیمت حامل‌های انرژی است. تحت این گزینه هزینه تولید بخش صنعت و معدن به‌طور متوسط ۲۰ درصد افزایش می‌یابد.

جدول ۷. اثرات کل افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر هزینه تولید

شرح	درصد افزایش شاخص هزینه تولید
خدمات مستغلات	1.48
نفت خام و گاز طبیعی	1.63
محصولات جنگلداری	8.33
نفت سفید	8.44
بنزین	8.44
گاز ویل	8.44

8.44	نفت کوره
8.45	سایر فراورده های نفتی
8.51	گاز تصفیه و توزیع شده
10.12	محصولات زراعی و باغی
11.91	محصولات دامی
13.67	محصولات از توتون و تنباکو
14.03	سایر مصنوعات طبقه بندی نشده
16.57	محصولات نساجی، پوشاک و چرم
16.89	خدمات هتل و رستوران
17.15	سایر خدمات
17.53	بازرگانی و انواع خدمات تعمیراتی
17.63	سایر محصولات شیمیایی ، لاستیک و پلاستیک
19.34	محصولات چوبی
20.22	محصولات غذایی و آشامیدنی
27.06	حمل و نقل آبی
27.27	محصولات ماهیگیری
27.83	انواع ماشین آلات و تجهیزات
27.85	خدمات پست و مخابرات
28.14	سایر محصولات معدنی
28.68	خدمات واسطه گری مالی
30.77	محصولات فلزی ساخته شده
31.33	کاغذ و محصولات کاغذی
32.04	ساختمان
36.60	سایر خدمات کسب و کار
44.97	محصولات کانی غیر فلزی
49.39	خدمات پشتیبانی و کمکی حمل و نقل
51.83	حمل و نقل ریلی
57.86	فلزات اساسی
62.02	حمل و نقل جاده ای

77.34	برق
77.97	آب
119.85	حمل و نقل هوایی
28.32	میانگین کل اقتصاد
20.34	میانگین بخش صنعت و معدن

ماخذ: نتایج تحقیق

۳. نتیجه گیری و پیشنهاد

۳-۱. چنانچه قیمت‌های حامل‌های انرژی تحت گزینه ۱ (افزایش قیمت‌ها به قیمت فوب خلیج فارس) افزایش یابند، در مجموع قیمت‌ها در کل اقتصاد به طور میانگین در حدود ۱۰۸ درصد افزایش خواهند یافت. محصولات نفت خام و گاز طبیعی کم‌ترین تاثیرپذیری و فلزات اساسی، محصولات کانی غیرفلزی، حمل‌ونقل و برق بیش‌ترین تاثیرپذیری را از افزایش قیمت حامل‌های انرژی دارند. به طوری که هزینه تولید نفت خام و گاز طبیعی تنها حدود ۲ درصد و هزینه تولید فلزات اساسی، محصولات کانی غیرفلزی، حمل‌ونقل و برق بین ۱۰۰ تا ۲۶۰ درصد افزایش می‌یابد. تحت این گزینه هزینه تولید بخش صنعت و معدن به طور متوسط ۴۲ درصد افزایش می‌یابد.

۳-۲. چنانچه قیمت همه حامل‌های انرژی ۱۰ برابر شوند، در مجموع قیمت‌ها در کل اقتصاد به طور میانگین در حدود ۱۴۸ درصد افزایش خواهند یافت. محصولات خدمات مستغلات و نفت خام و گاز طبیعی کم‌ترین تاثیرپذیری و خدمات پشتیبانی و کمکی حمل‌ونقل، محصولات کانی غیرفلزی، حمل‌ونقل ریلی، حمل‌ونقل جاده‌ای، فلزات اساسی، برق، آب و حمل‌ونقل هوایی

بیشترین تاثیرپذیری را از افزایش قیمت حامل‌های انرژی دارند. تحت این گزینه هزینه تولید بخش صنعت و معدن به طور

متوسط ۶۲ درصد افزایش می‌یابد.

۳-۳. چنانچه قیمت همه حامل‌های انرژی ۵ برابر شوند، در مجموع قیمت‌ها در کل اقتصاد به طور میانگین در حدود ۵۱

درصد افزایش خواهند یافت. محصولات خدمات مستغلات و نفت خام و گاز طبیعی کمترین تاثیرپذیری و خدمات پشتیبانی و

کمکی حمل و نقل، حمل و نقل ریلی، فلزات اساسی، حمل و نقل جاده‌ای، برق، آب و حمل و نقل هوایی بیشترین تاثیرپذیری را

از افزایش قیمت حامل‌های انرژی دارند. نکته جالب توجه این که در این گزینه در بین محصولات صنعتی و معدنی تنها تولید

فلزات اساسی دارای بیشترین تاثیرپذیری از افزایش قیمت حامل‌های انرژی است. تحت این گزینه هزینه تولید بخش

صنعت و معدن به طور متوسط ۲۰ درصد افزایش می‌یابد.

۳-۴. بررسی گزینه‌های قیمتی مختلف نشان می‌دهد که واقعی کردن قیمت‌ها به یکباره باعث جهش

قیمت‌ها شده و علاوه بر آن که هزینه تولید را بیش از ۶۰ درصد افزایش می‌دهد، سبب ۲ برابر شدن

سطح قیمت‌ها نیز می‌شود. بنابراین راهکار عملی و کم‌هزینه‌تر اصلاح تدریجی قیمت‌ها (در یک دوره ۵-

۳ ساله) است.

۳-۵. در فرآیند تدریجی اصلاح قیمت‌ها بهتر است قیمت فرآورده‌هایی مانند نفت کوره، نفت سفید و گاز

طبیعی با شیب تندتر و قیمت فرآورده‌های دیگر مانند برق، بنزین و گازوئیل با شیب ملایم‌تری اصلاح

شود.

منابع گزارش محاسبه آثار تورمی اصلاح قیمت‌های انرژی بر صنعت

۱. وزارت بازرگانی " هدفمند نمودن یارانه‌ها و پرداخت آن‌ها به شکل مستقیم " ، موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۸۰.

۲. تودارو مایکل، فرهنگ واژه‌ها و اصطلاحات توسعه اقتصادی، ترجمه غلامعلی فرجادی، چاپ اول، ۱۳۶۸.

۳. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، " نظام هدفمند یارانه‌ها "، ۱۳۸۰.

۴. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، نظام آمارهای مالی دولت، ص ۷۱، ۱۳۸۲.

۵. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، جدول داده - ستانده سال ۱۳۸۴ اقتصاد ایران (این جدول هنوز به‌طور رسمی منتشر نشده است).

6. United Nations, HANDBOOK OF INPUT-OUTPUT TABLE COMPILATION AND ANALYSIS, New York, 1999